

SPRÁVA O KNIŽNOM TRHU **2017**

Obsah

1. Štruktúra knižnej produkcie	3
Charakter štatistických dát	3
Počet vydaných titulov	3
Cudzojazyčné tituly a preklady	3
Tematické spektrum	6
2. Slovenskí vydavatelia	7
3. Predajnosť v roku 2017	8
Predaj kníh	9
Knižný veľkoobchod	10
Knižný maloobchod	13
Internetový obchod a e-Knihy	15
4. Legislatívne úpravy v roku 2017	16
5. Priama štátna podpora literatúry	17
6. Literárne, knižné, kultúrne projekty	19
7. Možnosti vzdelávania v kníhkupeckom obore	25
8. Knižnice v SR	26
9. Knižné veľtrhy	29
10. Literárne projekty	30
11. Literárne ceny, ankety a súťaže	34
Najpredávanejšie knihy a e-knihy	40

1. Štruktúra knižnej produkcie

Charakter štatistických dát

Štatistické dáta o veľkosti a štruktúre produkcie slovenských kníh vychádzajú zo štatistického zisťovania v gescii Ministerstva kultúry SR. Spravodajskými jednotkami štatistického zisťovania za oblasť vydávania neperiodických publikácií sú vydavateľstvá pôsobiace na slovenskom trhu, ale aj štátne inštitúcie, mestá/obce, mimovládne organizácie a fyzické osoby, ktoré v príslušnom roku vydali neperiodické publikácie.

V roku 2017 bolo oslovených 1 673 subjektov, z toho vydateľskú činnosť vykonávalo 1 436 subjektov, činnosť prerušilo alebo nevykonáva 221 subjektov a svoju činnosť ukončilo 16 subjektov.

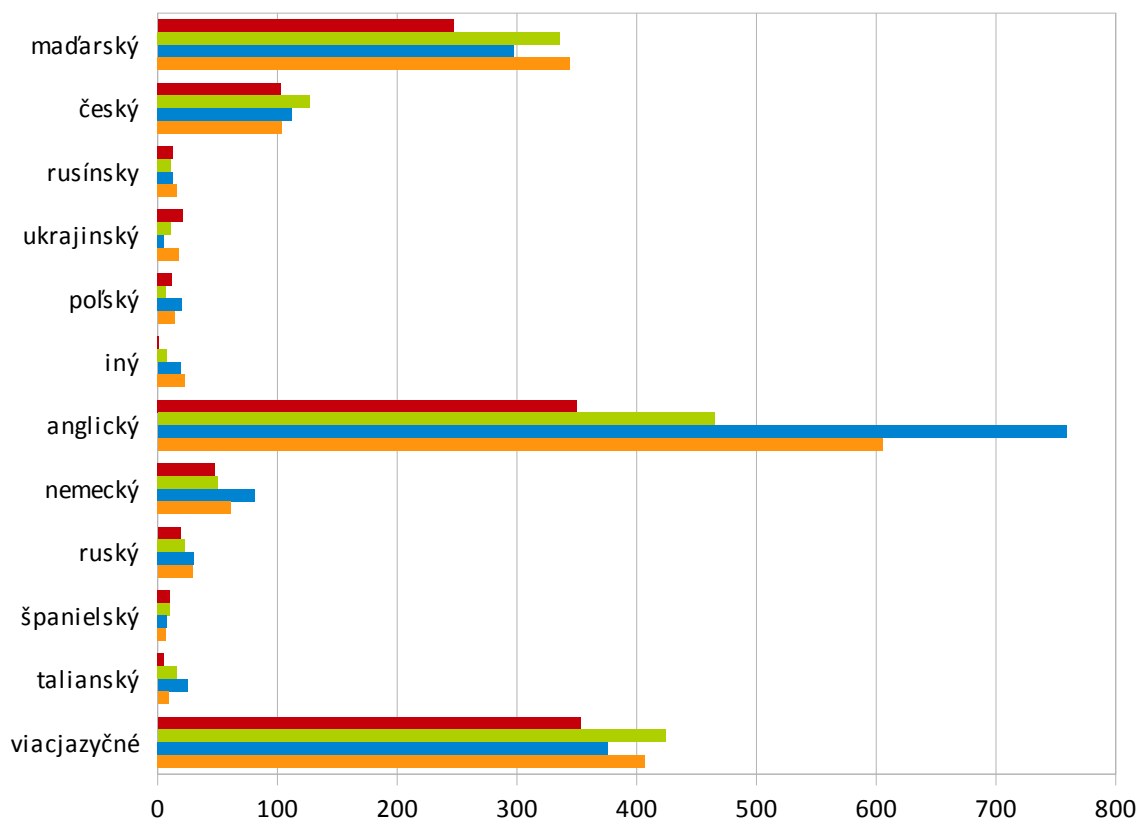
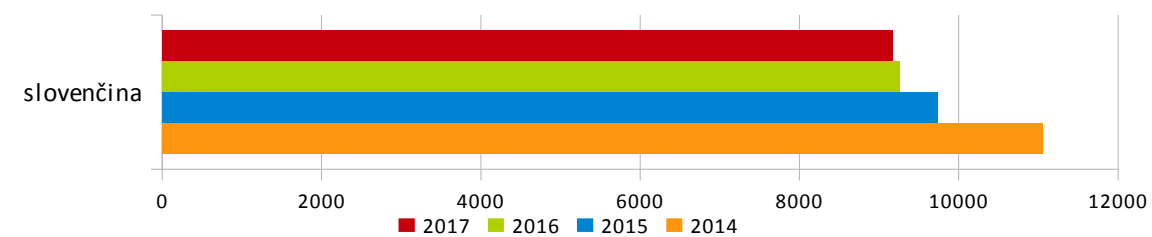
Počet vydaných titulov

Za rok 2017 bolo vydaných celkovo 10 396 neperiodických titulov, oproti roku 2016 ide o mierny pokles, o 340 titulov. Z celkového počtu neperiodických titulov knihy predstavujú počet 8 220 titulov a brožúry 2 176 titulov. Počet výtlačkov vydaných publikácií tvorí spolu 13 808 344 kusov.

Cudzojazyčné tituly a preklady

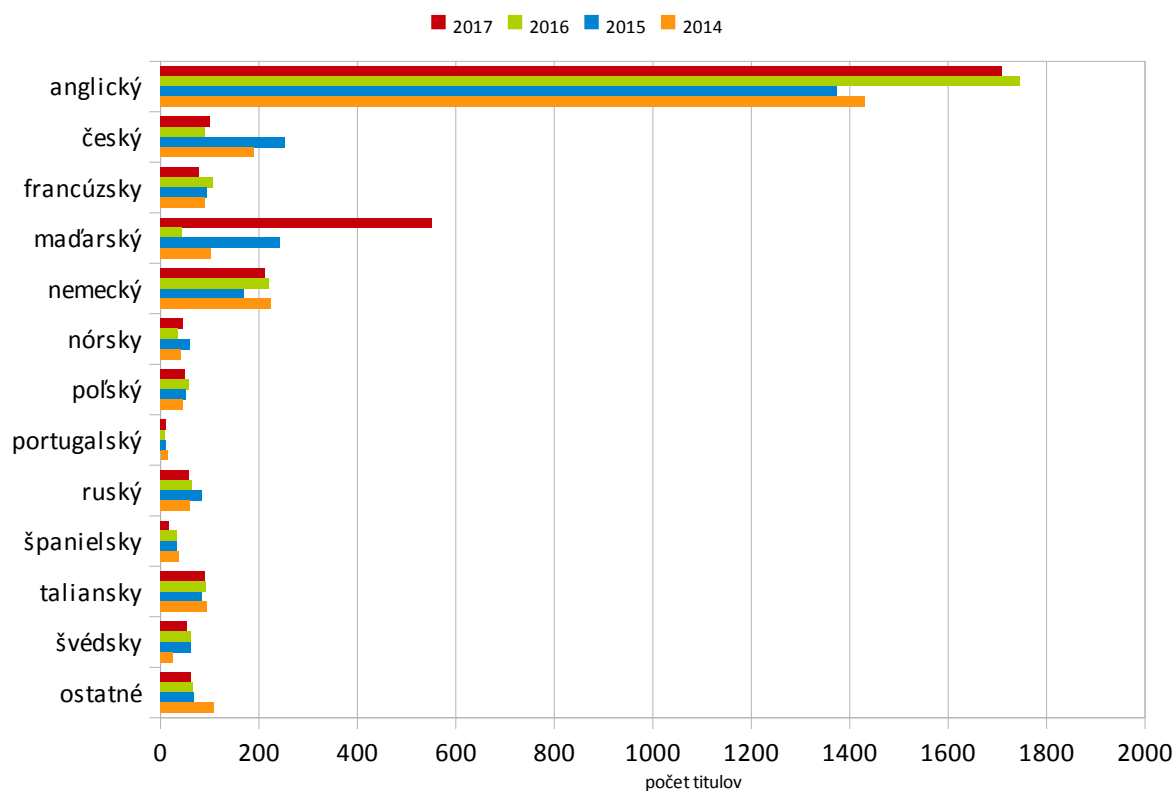
V roku 2017 bolo v štátnom jazyku vydaných 9 170 titulov neperiodických titulov, oproti roku 2016 ide o mierny pokles ale celkovo, oproti roku 2014, počet vydaných titulov výraznejšie klesol o 1 888 titulov. Z jazykov národnostných menšín bolo vydaných v maďarskom jazyku 247 titulov, v českom 103 titulov. Z iných jazykov dominoval predovšetkým anglický jazyk, v ktorom bolo vydaných 350 titulov, nasledoval nemecký jazyk s počtom 48 vydaných titulov.

Tituly podľa jazyka vydania		2 0 1 7	2 0 1 6	2 0 1 5	2 0 1 4
štátny jazyk	slovenčina	9 170	9 257	9 736	11 058
jazyk národnostných menšín	maďarský	247	336	297	344
	český	103	127	112	104
	rusínsky	13	11	13	16
	ukrajinský	21	11	5	18
	poľský	12	7	20	14
	iný	1	8	19	23
iné jazyky	anglický	350	465	759	605
	nemecký	48	50	81	61
	ruský	19	23	30	29
	španielský	10	10	8	7
	talianský	5	16	25	9
	viacjazyčné	353	424	376	407

Ako preklad z iného jazyka bolo vydaných 3 038 neperiodických publikácií, najpočetnejšie boli zastúpené preklady z anglického jazyka 1 710 titulov, maďarského jazyka 551 titulov, nemeckého jazyka 212 titulov a českého jazyka 101 titulov. Najväčší nárast v prekladoch nastal z maďarského jazyka, mierny nárast zaznamenali preklady z českého jazyka.

Preklady do štátneho jazyka				
jazyk	2 0 1 7	2 0 1 6	2 0 1 5	2 0 1 4
anglický	1 710	1 746	1 375	1 431
český	101	90	252	190
francúzsky	78	106	95	90
maďarský	551	43	242	102
nemecký	212	220	170	225
nórsky	46	35	59	42
poľský	49	57	52	46
portugalský	11	9	12	14
ruský	58	64	85	60
španielsky	18	34	34	38
taliansky	90	93	85	94
švédsky	53	61	62	26
ostatné	61	65	68	109

Tematické spektrum

počet titulov v	2 0 1 7	2 0 1 6	2 0 1 5	2 0 1 4
literárne texty (beletria)	2737	2905	2614	2424
dejiny literatúry a literárna kritika	55	78	103	79
všeobecné	1757 ▲	1594	1309	1151
filozofia, psychológia	208	213	241	328
náboženstvo, teológia	493	536	608	428
sociológia, štatistika	162	171	219	68
politika, ekonómia	398	362	377	287
právo, verejná správa, soc.zabezpečenie	434	433	455	361
vojenské umenie a vojenská veda	13	31	36	12
školsťvo, pedagogika, voľný čas	695 ▼	718	1064	1960
obchod, spoje, doprava, cestovný ruch	114	104	151	71
etnografia, kultúrna antropológia	76	89	94	66
filológia, jazyky, jazykoveda	362	363	425	395
matematika	168	241	214	175
prírodné vedy	359	300	573	332
lekárske vedy, zdravotníctvo	387	413	400	380
priemysel, technológia ... ¹	250	481	727	363
poľnohospodárstvo ... ²	156	181	153	89
domáce hospodárstvo	52	74	37	128
manažment, riadenie a organizácia	149 ▼	239	286	221
územné plánovanie, urbanizmus ... ³	35	56	72	41
sochárstvo, výtvarné umenie, grafika, foto	315 ▲	252	246	202
hudba, divadlo, film a podobné umenie	233	182	191	148
hry a športy	89	79	85	59
geografia	90	109	125	79
história, životopisy	609	532	643	537
publikácie pre deti	1102 ▲	971	794	779
komiksy	16 ▲	7	8	1
školské učebnice	445	549	526	453
vysokoškolské skriptá	792 ▼	981	1764	1020
oficiálne dokumenty	238 ▼	368	451	639
publikácie v Braillovom písme	139	146	134	
počet titulov distribuovaných formou e-knihy	3291 ▲	1913	1945	
počet titulov distribuovaných formou audioknihy	1400 ▲	1019	1077	

1 priemysel, technológia, stavebníctvo, obchod a remeslá

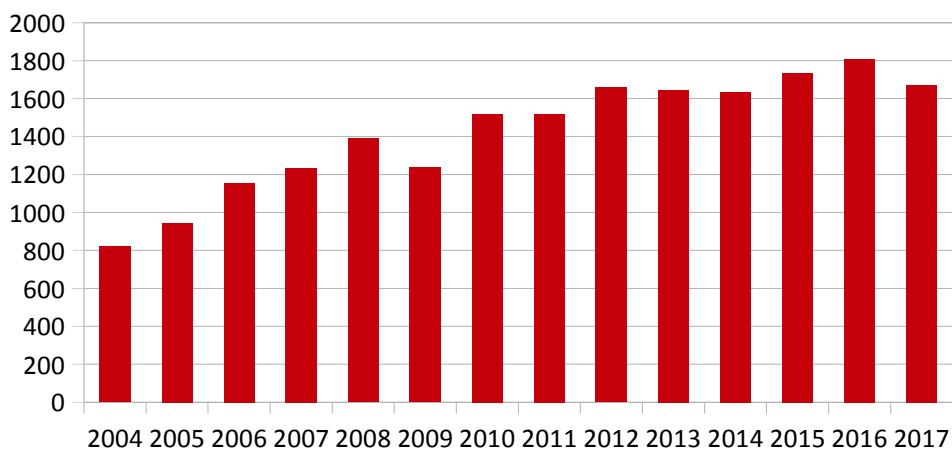
2 poľnohospodárstvo, lesníctvo, chov dobytka, lov zvere a rybolov

3 územné plánovanie, urbanizmus a tvorba krajiny, architektúra a tvorba krajiny, architektúra

2. Slovenskí vydavatelia

Údaje o slovenských vydavateľoch sme získali zo štatistického zisťovania Ministerstva kultúry SR. Medzi vydavateľov patria vydavateľstvá pôsobiace na slovenskom trhu, ako aj štátne inštitúcie, obce, mimovládne organizácie a fyzické osoby, ktoré v príslušnom roku vydali neperiodické publikácie. Podľa týchto údajov vydalo v roku 2017 aspoň jeden titul 1 673 rôznych subjektov.

rok	počet vydavateľov
2004	820
2005	944
2006	1155
2007	1233
2008	1389
2009	1236
2010	1520
2011	1518
2012	1657
2013	1646
2014	1635
2015	1733
2016	1809
2017	1673

3. Celková predajnosť kníh

Napriek všeobecne rozšírenému pocitu, že predaj kníh klesá, čísla tomu nenasvedčujú. Dynamicky rastie internetový predaj a prírastky vďaka expanzii najväčších sietí zaznamenal aj obrat v kamenných predajniach. Podľa dostupných informácií klesá predaj prostredníctvom supermarketov a tiež takzvaný „door-to-door“ predaj.

Aj naďalej zostávajú najväčším kanálom predaja kníh kamenné kníhkupectvá. Napriek tomu, že Panta Rhei ani Martinus neexpandovali v roku 2017 výrazne počtom svojich pobočiek, ich tržby naďalej rástli. Treťou najväčšou sieťou zostávajú Knihy pre každého, ktorej tržby tiež rástli. Obrat realizovaný prostredníctvom kamenných kníhkupectiev a iných maloobchodných predajní sa pohybuje na úrovni 60 mil. EUR. Z prieskumu realizovaného medzi distribúciami sa dá odhadnúť, že podiel tzv „nezávislých“ kníhkupectiev (t.j. tých mimo troch spomínaných sietí) mierne klesol, stále však realizujú cca 25% obratu a zostávajú teda významnou časťou trhu. Pravda, pri viacerých z nich obsahujú údaje o obrate, ich kamenný aj internetový predaj. Panta Rhei si udržiava dominantné postavenie v kamennom kníhkupeckom segmente a podľa všetkého prekročila polovicu celkového obratu. Nasledujú siete Martinus a Knihy pre každého. Na pomyselnom štvrtom mieste by bola sieť Artforum, aj keď jednotlivé prevádzky s týmto menom sú v skutočnosti samostatné firmy.

Internetový predaj kníh aj naďalej rastie. Podiel martinus.sk je dominantný a po prevzatí portálu gorila.sk sa pravdepodobne blíži k 60% internetového trhu. Rýchlom tempom rastie aj naďalej predaj pantarhei.sk, bux.sk (Ikar) a tiež predaj prostredníctvom českých e-shopov ako sú megaknihy.sk, najlacniejsieknihy.sk a ďalšie. Pravdepodobne relevantné čísla znamenajú v internetovom predaji niektoré kamenné kníhkupectvá (litera.sk alebo vydavatel.sk), ktoré sú však štatisticky zahrnuté medzi číslami kamenných kníhkupectiev. Obrat dosahovaný internetovým predajom kníh podľa všetkého prekročil 20 mil. EUR, z nich cca 10-15% tvorí priamy predaj odbornej literatúry.

Obrat s učebnicami sa na prvý pohľad nemení, bude však potrebné vymyslieť metodiku zbierania presnejších relevantných dát. Dosahovaný obrat by však mal naďalej byť na úrovni 16-18 mil. EUR.

Výrazný pokles naďalej zaznamenal predaj prostredníctvom sietí supermarketov. Ak sme za rok 2016 odhadovali obrat na úrovni 6-7 mil. EUR, v roku 2017 sa obrat zrejme dostal medzi 5-6 mil. EUR. Klesá tiež objem predaja prostredníctvom „door-to-door“ spoločností, predstavuje odhadom okolo 5-6 mil. EUR.

Pokračuje predaj prostredníctvom školských klubov, zásielkových katalógov (tzv. Direct Mailing) a neodhadnuteľný podiel predstavuje predaj prostredníctvom maloobchodných firiem mimo kníhkupeckého trhu (hračkárstva, papiernictvá, benzínové pumpy, pošty, novinové stánky...).

Zo zhromaždených čísiel sa zdá, že celkový obrat s knihami, realizovaný na Slovensku oproti roku 2016 mierne narástol na úroveň 105-110 mil. EUR (bez DPH). Predaj sa výraznejšie koncentruje u špecializovaných maloobchodníkov - t.j. v kamenných a internetových kníhkupectvách a mnohé alternatívne kanály predaja slabnú.

Pre zaujímavosť ešte poradie spoločností pôsobiacich na knižnom trhu podľa obratu z údajov podľa portálu Finstat.sk (nezávisle od toho, či obrat dosahujú v malobochoch, veľkoobchoch alebo vydávaním, a vrátane prípadných iných tovarov a služieb, s ktorými obchodujú).

spoločnosť	obrat 2017	obrat 2016	obrat 2015
Panta Rhei	39,512 ▲	38,159	35,804
Martinus	23,530 ▲	20,984	19,435
Ikar	17,738 ▲	16,605	14,255
Partner Technik	7,713 ▲	6,739	6,106
Vydavateľstvo Slovart	6,751 ▲	6,564	6,208
Pemic	6,000 ▲	5,549	5,779
Beyond Media	4,704 ▲	4,384	4,685
Albatros Media	4,504 ▲	4,306	3,691
Wolters Kluwer	3,883 ▼	3,982	3,531
Knihy pre každého	3,633 ▲	3,289	3,072

Predajné kanály	2017	2016
Kníhkupectvá a kníhkupecké siete	60-62 mil €	55-60 mil €
Internetové kníhkupectvá	20-22 mil €	18-20 mil €
Učebnice	16-18 mil €	16-18 mil €
Supermarkety	5-6 mil €	6-7 mil €
Doplňkový predaj	4-5 mil €	5-6 mil €
Celkový odhad	105-110 mil €	100-110 mil €

Knižný veľkoobchod

V roku 2017 sa v rámci knižného veľkoobchodu na Slovensku nič výraznejšie neudialo a ostal pomerne stabilizovaný. Zásobovanie maloobchodných a internetových prevádzok pokračovalo v štandardnom konkurenčnom prostredí. Na trhu pôsobí niekoľko veľkých distribúcií so širokým sortimentom vydavateľov, ako aj vojica veľkých vydavateľov s vlastnou distribúciou a taktiež niekoľko menších subjektov, venujúcich sa distribúcii rôznych titulov.

Dodávky do najväčších sietí kníhkupectiev Panta Rhei a Martinus, sú naďalej rozdelené medzi veľkých veľkoobchodných distribútorov, napriek tomu nie sú zriedkavé ani priame dodávky zo strany vydavateľov priamo do maloobchodu, s vynechaním veľkoobchodného článku.

Na slovenskom knižnom trhu operujú nasledujúce knižné distribúcie:

Významné všeobecné distribúcie

✓ Ikar, a.s.

V súčasnosti disponuje modernými skladovými priestormi na ploche viac ako 6 900 m², skladujú knihy nielen pre potreby vlastného knižného veľkoobchodu, ale realizujú aj logistické služby pre zmluvných partnerov. K dispozícii majú a vedia dodať viac ako 72 000 knižných titulov v slovenskom ako aj českom jazyku od viac ako 350 vydavateľov. Široká ponuka titulov v českom jazyku je zabezpečovaná vďaka spolupráci s partnerskou českou distribúciou Euromedia Group. V rámci veľkoobchodnej distribúcie má Ikar niekoľko vydavateľstiev vo výhradnej distribúcii.

✓ Partner Technic, spol. s r.o.

Firma Partner Technic pôsobí predovšetkým ako jedna z najväčších knižných distribučných spoločností. Disponuje širokou ponukou titulov, k dispozícii majú vyše 800 tisíc knižných titulov pre takmer 3000 obchodných partnerov. Zároveň prevádzkujú veľkoobchodný internetový systém pre kníhkupectvá a knižné e-shopy, ako aj knižný internetový maloobchodný e-shop pre koncových spotrebiteľov. Taktiež má niektoré z vydavateľstiev vo svojej výhradnej distribúcii a zásobuje reťazec Kaufland.

✓ Knižný veľkoobchod Pemic, s.r.o.

Veľkoobchod so širokou ponukou slovenských, a vďaka spolupráci s materskou spoločnosťou aj českých titulov. Pemic patrí už niekoľko rokov medzi významné firmy zaoberajúce sa distribúciou kníh a postupne získali významnú pozíciu na slovenskom trhu s knihami. Dodávajú knihy do viac ako 250 kníhkupectiev, internetových obchodov a iných obchodných miest na území celého Slovenska. Na svojich stránkach zobrazujú katalóg s vyše 40 000 titulmi. Taktiež zabezpečuje výhradnú distribúciu niektorým vydavateľstvám. Spomedzi neknižných sietí zásobuje knihami reťazec Metro.

✓ Slovart-Store, spol. s r.o.

Zaoberá sa distribučnou činnosťou kníh už od roku 1993, postupne si vybudovali obchodnú sieť v rámci ktorej dodávajú knihy do viac ako 250 kníhkupectiev a internetových obchodov. Na východnom Slovensku má svoju dcérsku spoločnosť a zásobujú obchodné reťazce Tesco a.s. Zároveň spolupracuje s firmou Viktoria print s.r.o., ktorá sa zaoberá vydavateľskou činnosťou.

**V ý z n a m n é d i s t r i b ú c i e z a m e r a n é n a d i s t r i b ú c i u
v l a s t n ý c h t i t u l o v**

✓ Vydavateľstvo Slovart, spol. s r.o.

Slovart distribúciu svojich kníh cez veľkoobchodných distribútorov ukončil dávnejšie a odvtedy distribuuje malobochodným zákazníkom vo vlastnej réžii. Okrem vlastných titulov v slovenskom, českom a poľskom jazyku, distribuuje aj cudzojazyčnú literatúru.

✓ Albatros Media Slovakia, s.r.o.

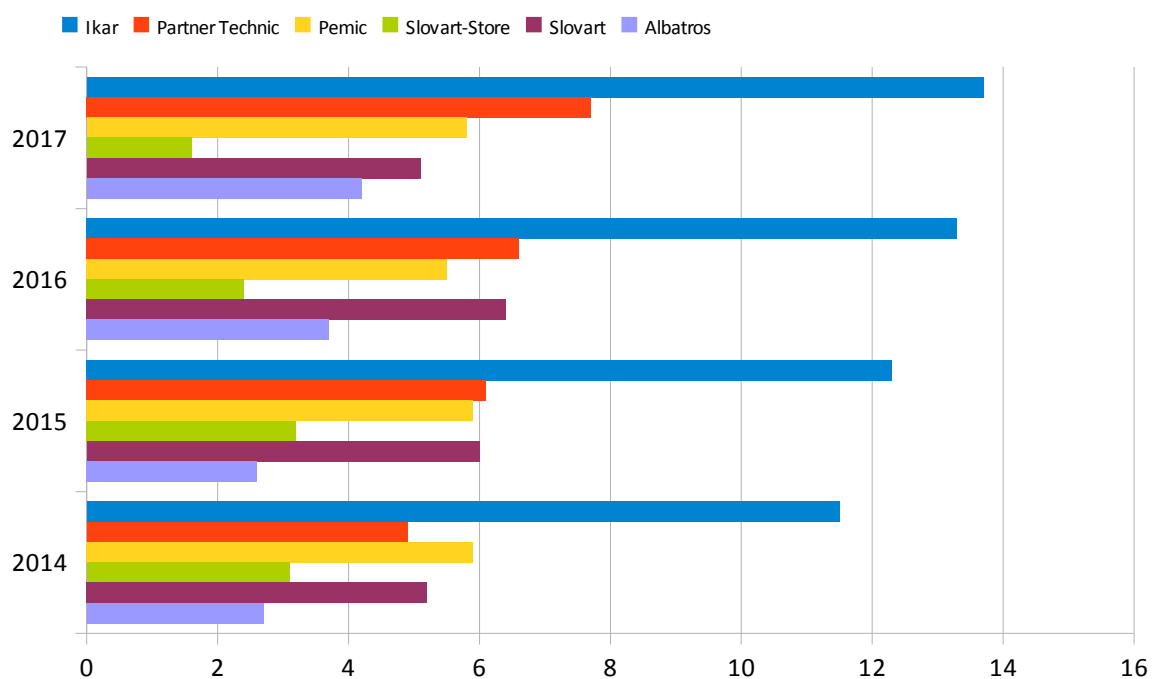
Albatros si svoju knižnú distribučnú a logistickú sieť zabezpečuje cez svoju spoločnosť Distri.sk. Pomocou plne automatického objednávkového informačného systému distri.sk, kníhkupcom zabezpečuje dodávky titulov svojich 15 nakladateľstiev, ktoré ostatné veľkoobchodné distribúcie neponúkajú. Zároveň každý mesiac veľkoobchodným odberateľom rozosielať vlastný mesačník, vďaka ktorému sú informovaní o všetkých novinkách.

Prehľad významných knižných veľkoobchodov a ich tržby v mil. € podľa dostupných údajov:

Veľkoobchod	2 0 1 7	2 0 1 6	2 0 1 5	2 0 1 4
Ikar, a.s. ¹	13,7	13,3	12,3	11,5
Partner Technic, spol. s r.o.	7,7	6,6	6,1	4,9
Knižný veľkoobch. Pemic, s.r.o. ²	5,8	5,5	5,9	5,9
Slovart-Store, spol. s r.o.	1,6	2,4	3,2	3,1
Vydavateľstvo Slovart, spol. s r.o.	5,1	6,4	6,0	5,2
Albatros Media Slovakia, s.r.o. ²	4,2	3,7	2,6	2,7

¹ VO obrat bez priameho internetového predaja

² Účtovný rok končí k 30.06. príslušného roka

Knižný maloobchod

Počas roku 2017 pribudlo málo nových predajní. Menší regionálny a lokálni kníhkupci sú relatívne v stabilnej situácii ale nové „mimosieťové“ prevádzky naďalej skôr ubúdajú ako pribúdajú. Postupným príchodom najväčších sietí aj do menších miest je ich konkurenčná situácia vystavená postupne čoraz väčším výzvam. Celkový počet kamenných kníhkupectiev sa pohybuje na úrovni do cca 300 prevádzok.

Významné maloobchodné predajne

✓ Panta Rhei, s.r.o.

Sieť kníhkupectiev Panta Rhei je lídrom na slovenskom knižnom trhu, k dispozícii majú 49 kníhkupectiev v 22 slovenských mestách. Veľké prevádzky sú prepojené s vlastnou sieťou kaviarní, v súčasnosti sú kaviarne Café Dias súčasťou 14 kníhkupectiev. Od svojho založenia je Panta Rhei neustále v pohybe, prispôsobuje sa novým požiadavkám zákazníkom a prináša nové inovatívne možnosti.

✓ Martinus.sk, s.r.o.

Martinus.sk je dnes najväčším internetovým kníhkupectvom na Slovensku a druhým najväčším predajcom kníh celkovo. Viackrát získal v nezávislých prieskumoch ocenenie „najlepší“ aj „najobľúbenejší“ internetový obchod na Slovensku. V roku 2017 pribudli predajne v B.Bystrici a v Martine. Väčšina z predajní takisto je prepojená s kaviarňou Foxford a je ľahko rozpoznateľná svojim typickým dizajnom.

✓ Knihy pre každého, s.r.o.

Kníhkupectvo Knihy pre každého je sieť kníhkupectiev pôsobiaca takmer na celom Slovensku, s výnimkou Prešovského a Košického kraja. Majú v ponuke veľký výber kníh, s veľkými zľavami. Počet predajní mierne vzrástol na 14 a pribudol aj vlastný e-shop, kde ich veľkým cieľom a výzvou je preniesť doterajšiu tradíciu a spokojnosť.

✓ Artforum

Kníhkupectvo Artforum jedno z mála, ktoré sídli na nezmenenej adrese na Kozej ulici v Bratislave už viac ako 25 rokov. Nevenuje sa len predaju kníh, ale aj množstvu neziskových, vzdelávacích či popularizačných aktivít, ktoré sa týkajú literatúry, knižného a kníhkupeckého sveta. V kníhkupectve nepredávajú všetky dostupné knihy, ale len výber tých najlepších. Dnes pod hlavičkou Artfora funguje 7 kníhkupectiev.

✓ Iné menšie kníhkupectvá

Ostatné kníhkupectvá sú väčšinou samostatne fungujúce, niektoré tvoria mini siete 2-3 predajní v rámci svojho regiónu. Ide o prevádzky napr. Tranoscus, KnihaArt, Aloha, Libresso, Kniha Jakub alebo Knihy Molnár. Veľká časť kamenných kníhkupectiev prevádzkuje súčasne aj vlastný e-shop.

✓ Hypermarkety a supermarkety

Knihy vo svojom sortimente ponúkajú takmer aj hypermarketové reťazce - Tesco, Terno, Kaufland a Metro. Najväčšie obraty v predaji kníh doasuje reťazec Tesco, čo je dané jeho celkovou veľkosťou a postavením v rámci trhu a krajiny. Celkovo však stále možno pozorovať trend postupného poklesu predajov v týchto reťazcoch, zmenšovanie predajných plôch a zužovanie sortimentu venovaných knihám.

V obmedzenej miere existujú špecializované kníhkupectvá napr. na zahraničnú a odbornú literatúru, ezoterickú literatúru, náboženskú literatúru a pod.

Prehľad významných kníhkupeckých sietí k 31.12.2017:

Knižný reťazec	Počet predajní	Z toho v OC
Panta Rhei, s.r.o.	49	35
Martinus.sk, s.r.o.	10	9
Knihy pre každého, s.r.o.	14	5
Artforum	7	0

Internetové kníhkupectvá

Internetový predaj kníh je naďalej mimoriadne silný, i keď pomer nákupov medzi kamennými a internetovými obchodmi vyzerá byť pomerne zastabilizovaný. Okrem špecializovaných knižných e-shopov sa v poslednom roku začali knihy predávať i v širokospektrálnych e-shopoch a ako je uvedené aj mnoho z lokálnych nezávislých kníhkupcov prevádzkuje v rámci svojich predajní aj e-shop. S výrazným odstupom si vedúcu pozíciu drží e-shop Martinus. Medzi ďalšie významné knižné e-shopy patria aj Gorila.sk ktorá ale prešla pod Martinus, Bux.sk, Pantarhei.sk či Megaknihy.sk. Na tomto trhu panuje silné konkurenčné prostredie, o zákazníka bojujú nielen už tradične nižšou cenou, ale i rôznymi marketingovými akciami v priebehu celého roka.

Elektronické knihy

Dopyt po e-knižkách v uplynulých rokoch zaznamenáva vytrvalý nárast. E-knihy zatiaľ síce tvoria relatívne malú časť celkového knižného trhu, no ich význam jednoznačne rastie. Napomáha tomu rozširujúca sa ponuka, aktuálne je k dispozícii približne 14 000 e-kníh v slovenčine, ako aj češtine. E-knihám pomáha aj to, že ich okrem čoraz dostupnejších čítačiek, je možné čítať aj na smartfónoch, tabletoch či počítačoch – teda zariadeniach, ktoré má veľa ľudí dennodenne po ruke. Pre čitateľov, ktorí čítajú veľa, znamenajú e-knihy aj nemalú finančnú úsporu, sú v priemere o 30% lacnejšie, ako knihy.

Predaj kníh je zatiaľ do veľkej miery nezávislý na predaji e-kníh. E-knihy už nie sú vnímané ako hrozba pre tlačené knihy, minimálne nie v tom rozsahu, ako v minulosti. Naopak, našli si svoje miesto ako alternatíva a výborný doplnok k tlačným knihám. Každý z týchto formátov má svoje výhody, aj nevýhody. V individuálnych prípadoch môže dôjsť k zvýšenej preferencii elektronických formátov na úkor klasických kníh, často však ide o inú cieľovú skupinu. Fanúšikovia tlačných kníh pri nich radi zostávajú, kým ostatní oba formáty striedajú podľa situácie a žánru. Čitateľov, ktorí čítajú len e-knihy, síce pribúda, ale neraz ide o ľudí, ktorí by po tlačenej knihe nesiahli. Ako zaujímavý príklad môžeme uviesť Slovákov, žijúcich v zahraničí – pre nich sú e-knihy výbornou možnosťou, ako sa okamžite dostať k aktuálnym titulom v slovenčine, bez čakania na doručenie či platenia dvojnásobku ceny knihy kvôli poštovnému.

4. Legislatívne zmeny v roku 2017

Knihy sú v SR od roku 1993 zaradené medzi tovar, na ktorý sa uplatňuje nižšia hladina DPH (s výnimkou rokov 2004 až 2007).

DPH v EU

Krajina	Knihy	Štandardná
Belgicko	6 %	21 %
Bulharsko	20 %	20 %
Cyprus	5 %	19 %
Česká republika	10 %	21 %
Dánsko	25 %	25 %
Estónsko	9 %	20 %
Fínsko	10 %	24 %
Francúzsko	5,5 %	20 %
Grécko	6 %	24 %
Holandsko	6 %	21 %
Chorvátsko	5 %	25 %
Írsko	0 %	23 %
Litva	9 %	21 %
Lotyšsko	12 %	21 %
Luxembursko	3 %	17 %
Maďarsko	5 %	27 %
Malta	5 %	18 %
Nemecko	7 %	19 %
Poľsko	5 %	23 %
Portugalsko	6 %	23 %
Rakúsko	10 %	20 %
Rumunsko	5 %	19 %
Slovensko	10 %	20 %
Slovinsko	9,5 %	22 %
Španielsko	4 %	21 %
Švédsko	6 %	25 %
Taliansko	4 %	22 %
Veľká Británia a Severné Írsko	0 %	20 %

Zdroj: European Commission, [ec.europa.eu/taxation_customs / VATlive.com](http://ec.europa.eu/taxation_customs/VATlive.com)

pozn.: zmena oproti roku 2016

5. Priama štátna podpora literatúry

Na podporu bol vytvorený Fond na podporu umenia, ktorý nahrádza podstatnú časť dotačného systému ministerstva kultúry a je nezávislý od ústredných orgánov štátnej správy. Fond poskytuje finančné prostriedky najmä na tvorbu, šírenie a prezentáciu umeleckých diel; podporu medzinárodnej spolupráce; na vzdelávacie programy v oblasti umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu; na štipendiá pre fyzické osoby, ktoré sa tvorivo, či výskumne podieľajú na rozvoji umenia a kultúry. Rok 2017 predstavoval pre Fond na podporu umenia druhý rok poskytovania finančných prostriedkov na podporu umeleckých aktivít, kultúry a kreatívneho priemyslu, ale aj utváranie materiálnych podmienok na ich verejnú prezentáciu a šírenie v slovenskom alebo medzinárodnom kultúrnom, či umeleckom kontexte. Rada fondu v súlade Zákona o fonde na návrh riaditeľa schválila vnútorný predpis fondu Štruktúru podpornej činnosti Fondu na podporu umenia na rok 2017, ktorý patrí k základným dokumentom upravujúcim podpornú činnosť fondu. Štruktúra podpornej činnosti definuje konkrétny rámec na realizáciu základného poslania fondu, ktorým je poskytovanie finančných prostriedkov na podporu umeleckých aktivít, kultúry a kreatívneho priemyslu, ale aj utváranie materiálnych podmienok na ich verejnú prezentáciu a šírenie v slovenskom alebo medzinárodnom kultúrnom, či umeleckom kontexte. Fond si prostredníctvom štruktúry podpornej činnosti kládol za cieľ rozvoj viacerých oblastí umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu, medzi ktoré patrí najmä divadlo, tanec, hudba, vizuálne umenie, literatúra, medziodborové aktivity, ľudová kultúra, kultúrno-osvetová činnosť, knižnice, múzeá a galérie, či oblasť tvorby multimediálnych diel. Pre uvedené oblasti v rámci štruktúry podpornej činnosti bola poskytovaná v roku 2017 podpora vo forme dotácií alebo štipendií, pričom v jednotlivých programoch sa uplatňovala schéma minimálnej alebo štátnej pomoci. Kľúčovým dokumentom bola Štruktúra podpornej činnosti na rok 2017, ktorú rada fondu v prvom znení schválila dňa 4.10.2016. Štruktúra podpornej činnosti špecifikovala programy podpornej činnosti, v rámci ktorých fond poskytoval finančné prostriedky v podobe dotácie alebo štipendia. Hlavnými oblasťami podpornej činnosti boli: Program 1 - Umenie / Program 2 - Podujatia, kultúrne centrá a časopisy / Program 3 - Výskum a vzdelávacie aktivity / Program 4 - Ľudová kultúra a kultúrno-osvetová činnosť / Program 5 - Pamäťové a fondové inštitúcie. V porovnaní s rokom 2016 bol zrušený samostatný program určený pre medzinárodné prezentácie a mobility, ktorý bol rozdelený na menšie podprogramy určené pre jednotlivé oblasti umenia a kultúry.

Fond v rámci Programu 1 Umenie podporuje tvorbu, prezentáciu a šírenie profesionálneho nekomerčného umenia realizovaného na Slovensku, najmä divadla, tanca, hudby, vizuálneho umenia, literatúry a medziodborových umeleckých aktivít. V danom programe bolo podporených spolu 1228 žiadostí, s navrhovanou výškou podpory 6 079 620,- EUR.

Pre jednotlivé oblasti umenia bola poskytnutá finančná podpora nasledovne:

Program	Prijaté žiadosti	Žiadaná suma	Podpore žiadosti	Pridelená suma	Nepodporené žiadosti
Divadlo	255	3 296 167 €	184	1 215 033 €	67
Tanec	82	977 561 €	51	346 635 €	31
Hudba	414	4 139 339 €	285	1 409 413 €	116
Vizuálne umenie	461	3 871 904 €	256	1 086 287 €	183
Literatúra	542	2 661 157 €	382	1 388 846 €	100
Medziodborové umenie	143	2 379 839 €	70	633 406 €	72
Spolu	1897	17 325 967 €	1228	6 079 620 €	569

* Celkový počet prijatých žiadostí zahŕňa 100 žiadostí, ktoré boli vyradené z ďalšieho posudzovania z dôvodu nesplnenia formálnych kritérií (napr. žiadosť podaná po termíne ukončenia výzvy, neoprávnený žiadateľ a pod.) alebo z dôvodu žiadosti žiadateľa o stiahnutie podanej žiadosti z procesu posudzovania (napr. interné problémy žiadateľa, žiadosť nesprávne zaradená do podprogramu a následne podaná v rámci inej výzvy a pod.)
Zdroj: FPU

V roku 2017 bolo podporených spolu 204 žiadostí pre tvorbu v umení v sume 885 415,- EUR.

Pre jednotlivé oblasti umenia bola poskytnutá finančná podpora nasledovne:

Podprogram	Prijaté žiadosti	Žiadaná suma	Podpore žiadosti	Pridelená suma	Nepodporené žiadosti
Divadlo	17	103 311 €	12	45 033 €	4
Tanec	12	82 119 €	9	39 735 €	3
Hudba	33	225 165 €	20	71 523 €	10
Vizuálne umenie	191	1 462 248 €	84	297 337 €	95
Literatúra pre deti a mládež	15	103 311 €	10	50 331 €	3
Literatúra - pôvodná tvorba	44	368 211 €	31	153 642 €	13
Literatúra - preklady	27	174 834 €	21	111 258 €	5
Tvorba multimedial. diela	31	278 145 €	17	116 556 €	13
Spolu	370	2 797 344 €	204	885 415 €	146

* Celkový počet prijatých žiadostí zahŕňa 20 žiadostí, ktoré boli vyradené z ďalšieho posudzovania z dôvodu nesplnenia formálnych kritérií (napr. žiadosť podaná po termíne ukončenia výzvy, neoprávnený žiadateľ a pod.) alebo z dôvodu žiadosti žiadateľa o stiahnutie podanej žiadosti z procesu posudzovania (napr. interné problémy žiadateľa, žiadosť nesprávne zaradená do podprogramu a následne podaná v rámci inej výzvy a pod.)
Zdroj: FPU

Počet prijatých žiadostí o podporu formou dotácie v priemere mierne stúpol, najvýraznejšie nárast fond zaznamenal v oblasti tanca, literatúry a vizuálneho umenia. V prípade podpory formou štipendia došlo taktiež v priemere k miernemu nárastu počtu žiadostí v porovnaní s predchádzajúcim rokom, pričom výraznejšie stúpol počet žiadostí v oblasti vizuálneho umenia (nárast o približne 50%) a na preklady v oblasti literatúry (nárast o 300%).

6. Literárne, knižné, kultúrne projekty

Na Slovensku sa knihami zaoberajú viaceré rôzne literárne projekty, časopisy, kultúrne rubriky či literárne prílohy.

Časopis **B I B I A N A** vychádza od roku 1993 a je jediné periodikum na Slovensku, ktoré pravidelne sleduje a hodnotí umenie pre deti a mládež (literatúra, výtvarné umenie, rozhlas, televízia, film, divadlo), prináša štúdie, eseje, rozhovory s tvorcami, recenzie i polemiky. Štvrťročník je určený študentom, pedagógom a odborníkom, ktorí pracujú s deťmi, alebo sa pripravujú na takto zameranú profesiu. Má nezastupiteľné miesto pri príprave budúcich pedagógov, pri ďalšom vzdelávaní učiteľov, získavaní postgraduálnych znalostí z detskej literatúry a didaktiky literárnej výchovy.

✓ www.bibiana.sk/sk/knizna-kultura/revue-bibiana

Medzi časopisy venujúce sa umeniu a kultúre patrí aj časopis **D O T Y K Y**, dvojmesačník pre mladú literatúru a umenie je jediným periodikom pre mladých začínajúcich umelcov na Slovensku. Vychádzajú od roku 1989 a sú určené najmä debutujúcim básnikom, prozaikom, esejistom, recenzentom, prekladateľom, reportérom, ale aj fotografom, dramatikom, výtvarníkom, hudobníkom, či ďalším mladým ľuďom, ktorých aktívne zaujíma umenie v celom svojom širokom spektre. Mapujú literárne dianie a život v literárnych kluboch. Prinášajú výsledky, publikujú najúspešnejšie práce z literárnych súťaží, prezentujú rozhovory so staršími spisovateľmi a umelcami, aby sa nadviazala i medzigeneračná komunikácia.

✓ www.dotyky.net

Časopis **F R A G M E N T** patrí svojim zameraním medzi popredné európske literárne časopisy. Prioritným zameraním časopisu je podpora publikovania pôvodných diel slovenských autorov a hodnotovo výrazných diel autorov inonárodnej literárnej tvorby. V uplynulých dvadsiatich štyroch ročníkoch to bola súčasná poľská, maďarská, srbská, chorvátska, slovinská, švajčiarska, holandská, rakúska, waleeská a česká literatúra. Účelom časopisu Fragment je priamo programovo vyhľadávať a pestovať životodarné prelínanie a vzájomné obohacovanie sa európskych kultúr.

✓ www.frg.sk

Časopis **IT lib** Informačné technológie a knižnice je vedecký a odborný časopis zameraný na problematiku efektívneho využívania moderných informačných technológií pri získavaní, spracovávaní, uchovávaní a sprístupňovaní informácií a dokumentov. Pozornosť venuje aktuálnym témam z oblasti knihovníctva, pamäťových inštitúcií a informačnej vedy, budovania informačných systémov a systémov na podporu hodnotenia vedy. Časopis je štvrtročník, ktorý vychádza v mesiacoch: marec, jún, september, december.

✓ www.itlib.cvtisr.sk

Výhradne knihám a knižnému daniu sa venuje len jediný časopis **KNIŽNÁ REVUE**. Mesačník o nových knihách, ktorý odzrkadľuje knižné dianie a vývoj knižnej kultúry na Slovensku. Je určený čitateľskej verejnosti, ale aj vydavateľom, kníhkupcom a pracovníkom knižníc. Vychádza pod hlavičkou Literárneho informačného centra.

✓ www.kniznarevue.sk

Prečo nový mesačník **K & S** (Knihy a Spoločnosť)? Napriek tomu, že v súčasnosti vychádza na Slovensku niekoľko časopisov venovaných literatúre a teórii literatúry, citeľne tu chýba periodikum, ktoré by sa venovalo tomu, čo sa dnes vo svete nazýva „tretia kultúra“ – prepojení medzi umením, filozofiou a vedou. Práve z toho dôvodu sme sa rozhodli založiť a vydávať kultúrny mesačník, ktorý bude podporovať knižnú kultúru (a to systematickou reflexiou knižnej produkcie v kategóriách fiction i non-fiction) v širšom kultúrno-spoločenskom i časovom kontexte.

✓ www.fan.sk/kas

Literatúre a kultúrnemu životu na Slovensku sa venuje časopis Spolku slovenských spisovateľov **LITERÁRNY TÝŽDENNÍK**, ktorý vznikol v roku 1988 ako časopis Zväzu slovenských spisovateľov. Už onedlho po svojom vzniku sa stal mienkotvorným médiom, ale aj intelektuálnou bázou demokratizácie vtedajšej spoločnosti a zohral v slovenských dejinách osobitne výnimočnú, doteraz nedoceňovanú úlohu.

✓ www.literarny-tyzdennik.sk

MAGAZÍN O KNIHÁCH vychádza ako príloha denníka SME pravidelne vždy prvý piatok v mesiaci. Prináša dôkladný prehľad o novinkách, ktoré vyšli v slovenských vydavateľstvách alebo sa predávajú na Slovensku. Pravidelne v ňom nájdete zaujímavé rozhovory so slávnymi autormi domácich i svetových bestsellerov, nositeľmi Nobelovej ceny za literatúru, vydavateľmi, ale aj stále rubriky ako Kniha mesiaca, Nočný stolík (známej osobnosti), Zabudnuté bestsellery, Pozdravy zo sveta (literatúry) či rebríček Top 10 najpredávanejších kníh.

✓ www.kultura.sme.sk/literatura

✓ www.kultura.sme.sk/o-knihach

Prílohou Slovenských národných novín je revue pre mladú literatúru, umenie a spoločnosť **OROL TATRANSKÝ** (Orol tatránski). Začal vychádzať v Bratislave v roku 1845, prílohu založil Ľudovít Štúr. V každom čísle tejto prílohy bola báseň, historická, alebo literárna štúdia, úvahy, ukážky z umeleckej prózy štúrovcov, no nechýbali aj články historické, ekonomické cestopisné, jazykovedné i politická publicistika. Obnovenie vydávania prílohy sa podarilo až po vzniku Slovenskej republiky.

✓ www.roltatransky.sk

Ďalším slovenským literárnym časopisom je **ROMBOID**, mesačník pre literatúru, umeleckú komunikáciu a interdisciplinaritu, pomenovaný je podľa prelomovej básnickej zbierky Romboid - Laca Novomeského. Bol založený v roku 1966 a zaoberá sa prevažne súčasnou slovenskou literatúrou a literárnou kritikou. Časopis vydáva Asociácia organizácií slovenských spisovateľov.

✓ www.romboid.webnode.sk

Dvojmesačník **SLOVENSKÁ LITERATÚRA**, revue pre literárnu vedu vychádza od roku 1954. Ide o recenzovaný vedecký časopis pre literárnu vedu, kontinuálne vychádzajúci v Slovenskej akadémii vied. Časopis je od roku 2017 plne prístupný elektronicky v rámci otvoreného prístupu kde poskytuje vedecký publikačný priestor.

✓ www.uslit.sav.sk/casopis

Najstarším slovenským časopisom pre literatúru, vedu a umenie sú **SLOVENSKÉ POHĽADY**. Mesačník na literatúru, umenie a vedu vydáva Matica slovenská. V súčasnosti ako hodnototvorný časopis prináša príspevky z oblasti pôvodnej i prekladovej poézie a prózy, literárnej vedy, histórie a kritiky, esejistiky, umenia, filozofie a aktuálnej publicistiky. Neodmysliteľnou súčasťou každého čísla Slovenských pohľadov je výtvarný sprievod na vysokej umeleckej úrovni s kunsthistorickým výkladom. Prioritami časopisu sa stala veda, literatúra zahraničných Slovákov, literárny a kultúrny život v regiónoch.

✓ www.pohlady.sk

Štvrťročník **T V O R B A**, revue pre literatúru a kultúru založil E. B. Lukáč. Časopis uverejňuje články, úvahy a eseje z literatúry, modernej súčasnej teológie a spoločenských vied, ktoré reflektujú kultúrne a spoločenské dianie a morálnu atmosféru doby. Kriticky sa vyjadruje ku starej, konvenčnej a neproduktívnej praxi a teórii, najmä v náboženskej, ale aj spoločenskej sfére. Vďaka tomu má Tvorba svoju špecifickú tvár a výrazne sa odlišuje od iných súčasných slovenských literárnych a kultúrnych časopisov. Zásluhou občianskeho združenia Spoločnosť pre Tvorbu T vychádza časopis od roku 1997 štyrikrát do roka.

✓ www.casopis-tvorba.sk

Časopis o poézii a básnikoch **VERTIGO** vychádza od roku 2013, a orientuje sa na prezentovanie a analýzu slovenskej a svetovej poézie. Jeho vydavateľom je OZ Face - Fórum alternatívnej kultúry a vzdelávania. Ročne vychádzajú štyri čísla s prílohou, zošitou zbierka z edície veršeonline. Časopis sa zameriava na uvádzanie súčasnej pôvodnej a prekladovej poézie, na reflexiu poézie formou interpretačných a hodnotiacich štúdií, recenzií či zverejňovaním archívneho materiálu. Prepája akademický pohľad na poéziu s jej živou podobou.

✓ www.vertigocasopis.com

Časopis **ENTER** je „staronový“ časopis, ktorý sa postupne kryštalizoval a od začiatku sa orientoval nielen na literatúru, ale aj ostatné umelecké formy.

✓ www.divebuki.sk/casopis-enter

Knihami sa zaoberajú aj viaceré rôzne internetové knižné portály:

ČO ČÍTAŤ?

Kde nájdete dobré knihy? A viete čo čítať? Noviny a stránku prevádzkuje kníhkupectvo Artforum v spolupráci s malými kníhkupectvami a vydavateľmi.

✓ www.cocitat.sk

ČÍTANIE_MADNESS

Zbierka literárnej tvorby od amatérskych prispievateľov. Čítanie nie je len o publikovaní ale aj najmä o komentovaní. Schopnosť zniesť kritiku a prijímať ju skôr ako druh pomoci je príznakom určitej pokory a vyzretosti. Pre mnohých ľudí je tento server akýmsi ihriskom, kde si nanečisto overia (online) reakcie iných na svoje diela.

✓ www.citanie.madness.sk

KNIŽNICA_GREENIE

Môže záujemcovi knihu poskytnúť, môže mu jeho vlastnú i vydať... Kto sme? Už tu nie je 10 kníh, ale približne 80. Z projektu jedného človeka sa stal veľký projekt, na ktorom sa podieľajú desiatky ľudí. Kníh je toľko, že sa musia organizovať cez kategórie. Knižnica prešla cez značnú modernizáciu a všetky knihy sa prehodili do nového vzhľadu. Navyše sa zjednodušila údržba. Každý jeden súbor je na svojom mieste a celá knižnica, aktuálne nahodená do statického HTML, sa môže kedykoľvek presunúť naozaj kdekoľvek. Pribudlo prispôsobenie pre mobily, A5 formáty či najrôznejšie možnosti práce i zábavy.

✓ www.greenie.elist.sk

LITERÁRNY KLUB

má podobu viac než stovky podujatí ročne. Ich cieľom je zintenzívniť kontakt medzi všetkými aktérmi literárneho života na Slovensku: spisovateľmi, vydavateľmi, kníhkupcami, knižnými redaktormi, prekladateľmi, literárnymi vedcami a samozrejme - čitateľmi. Spoločným motívom všetkých programových cyklov je snaha o posilnenie prirodzených väzieb medzi literatúrou a inými umeleckými žánrami, ale aj o ich napojenie na širší kultúrno - spoločenský kontext

✓ www.literarnyklub.sk

LITERATÚRA_EUFORION

Virtuálny priestor na tvorbu. Možnosť začítať sa do klasických, avantgardných aj úplne neznámych literárnych diel. Pohľad na scénu, rozhovory, písanie na pokračovanie.

✓ www.literatura.euforion.sk

MEDZIKNIHAMI

Inforum už malo najlepšie roky za sebou a to, že ich obsah bol úzko napojený na kníhkupectvo Artforum malo svoje obmedzenia. Preto vytvorili novú stránku, prostredníctvom ktorej vám, spolu s kníhkupcami z celého Slovenska, aj naďalej sprostredkovávajú informácie o kníhkupectvách, ktoré vznikajú alebo ktoré tu už dlhé roky pôsobia, recenzie a ochutnávky nových zaujímavých kníh, informácie z domácej, českej ako aj svetovej literatúry, či pozvánky na literárne akcie.

✓ www.medziknihami.sk

REVUE SVETOVEJ LITERATÚRY

Časopis pre prekladovú literatúru je oknom dokorán otvoreným do sveta, obľúbené čítanie viacerých generácií. Vychádza štvrťročne od roku 1965.

✓ www.rsl.sk

GLOSOLÁLIA

Rodovo orientovaný časopis vznikol v roku 2012, vychádza štvrťročne.

✓ www.glosolalia.sk

VLNA

Štvrťročník ktorý sa zameriava na celé výrazové spektrum súčasného umenia a kultúry. Urbánny splietací mág.

✓ www.vlna.sk

SLAVONICA

Literárny portál pre všetkých, ktorí radi píšú.

✓ www.slavonica.sk

7. Možnosti vzdelávania v kníhkupeckom obore

Stredné odborné školy

Stredná odborná škola masmediálnych a informačných štúdií,

Kadnárova 7, Bratislava - *odbor Informačné systémy a služby - knihovníctvo a vedecké informácie*

www.sosmis.sk

Stredná odborná škola polygrafická,

Račianska 190, Bratislava - *odbor Operátor knihárskych technológií*

www.polygraficka.sk

Univerzity

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta

Katedra knižničnej a informačnej vedy

- informačné štúdiá (Bc.),
- informačné štúdiá (Mgr.),
- knižničná a informačná veda (PhD.).

Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta

Inštitút slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií

- knižnično-informačné štúdiá (Bc.)

Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta humanitných vied

Katedra mediamatiky a kultúrneho dedičstva

- odbor knižnično-informačné štúdiá (Bc., Mgr., PhD.)

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta

- literárna veda (PhD.)

8. Knižnice v SR

Knižnice poskytujú nenahraditeľné služby v oblasti zabezpečovania poznávacích, vzdelávacích a kultúrnych potrieb nielen jednotlivcov, ale aj spoločnosti ako celku, preto ich všestranný rozvoj je dôležitým verejným záujmom. Systematické zhromažďovanie, uchovávanie, spracovávanie a sprístupňovanie informácií šírených na všetkých druhoch nosičov je dôležitým atribútom nielen súčasného vývoja modernej znalostnej spoločnosti, ale aj významnou investíciou do budúceho rozvoja poznania, kultúry a vzdelávania obyvateľov krajiny. Nepriamou formou podpory pôvodnej literatúry v rámci dotačného systému Ministerstva kultúry SR je podpora jej nákupu do širokej siete verejných knižníc. Podpora nákupu knižničného fondu bola navrhnutá v stratégii rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020. Predložený materiál koncepčne nadväzuje na Stratégiu rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008 – 2013. Vymedzenie nových strategických oblastí špecifikovaných na konkrétne priority a opatrenia boli Ministerstvu kultúry predložené zo strany Ústrednej knižničnej rady. Stratégia je postavená ako rámcový strednodobý plán, ktorého hlavným cieľom je nastaviť ľudské kapacity, priority odbornej činnosti knižníc a finančné zdroje na stanovené strategické oblasti a eliminovať tak solitérne nekoordinované iniciatívy. Takisto zohľadňuje aj odporúčania Rámcového dohovoru Rady Európy o hodnote kultúrneho dedičstva pre spoločnosť a prispieva k ochrane súčasti kultúrneho dedičstva, ktoré je spravované a sprístupňované knižnicami knižničného systému SR.

Stratégia definuje tri základné strategické oblasti smerovania výkonu základných odborných knižničných činností, a to: 1/ formovanie informačných potrieb, podpora informačnej gramotnosti, riadenia, 2/ rozvoja ľudských zdrojov pre trvalú udržateľnosť a rozvoj činnosti knižníc; budovanie, trvalé uchovávanie, rozvoj a ochranu knižnično-informačných fondov a optimalizáciu, 3/ rozvoj knižnično-informačných služieb a metód správy informácií a znalostí. Tie sú rozpracované na konkrétne priority a opatrenia, tak aby želaný pokrok mohol nastať vo všetkých typoch knižníc ako neoddeliteľnej súčasti poskytovania informácií a v sprostredkovaní poznatkov a znalostí z kultúrneho a vedeckého dedičstva a výstupy stratégie boli v prospech najmä používateľskej verejnosti.

Napĺňanie zámerov stratégie vzhľadom na šírku záberu stanovených oblastí, ako aj na rozsiahlu sieť jednotlivých typov knižníc, ich zriaďovateľov, ale predovšetkým z rôznosti záujmov a potrieb ich používateľov si bude vyžadovať koordinovaný postup všetkých zainteresovaných. Je však dôležité poznamenať, že trend znižovania počtu fungujúcich verejných knižníc nie je vlastný len Slovenskej republike, ale ide o vývoj, ktorý zaznamenala väčšina vyspelých krajín sveta, a to nielen ako dôsledok hospodárskej krízy, ktorá zasiahla svet v predchádzajúcich rokoch, ale aj ako dôsledok meniaceho sa prostredia, ktoré charakterizuje razantný nástup moderných informačných a komunikačných technológií čoraz dostupnejších pre široké vrstvy obyvateľstva a nástupu nových typov knižnično-informačných služieb založených práve na využívaní moderných technológií. Je preto prirodzené, že knižnice musia na tento vývoj reagovať a prispôbiť sa novým podmienkam a požiadavkám, aby v konkurencii všadeprítomného online prostredia a digitálneho obsahu obstáli.

Pretrvávajúcim problémom je nedostatočný objem a aktuálnosť sprístupnených titulov osobám so zdravotným postihnutím, a to zvlášť v oblasti študijnej literatúry v dostupných formátoch ako sú napr.: Braillovo písmo, zvukové nahrávky, reliéfná grafika, elektronické dokumenty. Novými úlohami, ktoré si knižnice v novej situácii osvojujú, je preto rozvoj knižnično-informačných služieb zameraných na rozvíjanie mediálnej, informačnej a digitálnej gramotnosti a umožňovanie prístupu k relevantným informáciám, vrátane digitálnych. V súvislosti s týmito úlohami je pozitívnym trendom zlepšenie technického vybavenia knižníc a podpora prístupu verejnosti k internetu. Prezentácia knižníc prostredníctvom webových sídiel a onlinekatalógov na internete sa stali bežnou súčasťou ponuky služieb knižníc.

Typ knižnice		2 0 1 7	2 0 1 6
Národná knižnica		1	1
Vedecké knižnice	Univerzálne	5	8
	Špecializované	3	
Akademické knižnice		59	59
Verejné knižnice	Krajské	8	8
	Regionálne	29	29
	Mestské	105 (-1)	106
	Obecné profesionálne	167 (-2)	167
	Obecné neprofesionálne	1739 (-280)	1740
Špeciálne knižnice	Lekárske	73 (-22)	73
	Technické	27 (-5)	27
	Pôdohospodárske	14 (-3)	14
	Múzeí a galérií	84 (-2)	84
	SAV	50 (-1)	51
	Vojenské	12	12
	ZVJS	44	44
	Špeciálne iné	30 (-1)	30
Školské knižnice		1524	1530
Spolu		3974 (-317)	3983

Zdroj: MK SR / SNK, MŠVVaŠ SR / SPK

pozn.: v (- číslo) **stagnujúce/nefungujúce** knižnice

9. Knižné veľtrhy

Knižné veľtrhy sú neoddeliteľnou súčasťou knižného trhu, stretávajú sa tu vydavatelia, spisovatelia, ilustrátori, editori, prekladatelia, tlačiar, distribútori a samozrejme čitatelia. Na Slovensku je jediným knižným veľtrhom knižný veľtrh **BIBLIOTÉKA**. Veľtrh je najväčším knižným veľtrhom na Slovensku. Knižný veľtrh dopĺňa výstava vzdelávania a didaktickej techniky **PEDAGOGIKA**, zameraná na prezentáciu učebníc, vzdelávacích softvérov a školských pomôcok. Jubilejný 25. knižný veľtrh Bibliotéka aj v tomto roku potvrdil, že Slováci nestrácajú záujem o knihy a literatúru. Počas štyroch dní si atmosféru knižnej jesene vychutnalo 44 125 návštevníkov. Štvordňový sprievodný program obohatili stretnutia knihovníkov a spisovateľov, prezentácie nových kníh, besedy s autormi, prekladateľmi slovenskej literatúry a známymi osobnosťami, prezentácia mladých autorov a množstvo programu pre deti. Sprievodný program prebiehal na šiestich samostatných pódioch v dvoch halách - „Literárne centrum 1 a 2“, „Deti sú naše knihy“, „Laboratórium čítania Mama Tata, čítajte s nami“, besedové pódium ZVKS+LIC, literárne pódium Panta Rhei. Spostením priestorov sprievodných programov bola výstava kníh, ktoré získali ocenenie v Slovenskej republike za rok 2017, výstava ocenených ilustrácií z BIB 2017 a oddychová zóna – Literárna kaviareň, v ktorej mohli návštevníci vo štvrtok zažiť aj živé vysielanie Fun Rádia.

10. Literárne projekty

Aktivity na podporu vzťahu k čítaniu kníh a k literatúre sú pre intelektuálny rozvoj dnešnej spoločnosti nevyhnutné a preto vznikli rôzne projekty na podporu čítania.

ANASOFT LITERA

Literárnu cenu Anasoft litera organizuje občianske združenie ars_litera od roku 2006. Generálnym partnerom je spoločnosť Anasoft. Spolu s projektom literárnej ceny združenie organizuje aj literárny festival Anasoft litera a v spolupráci s regionálnymi knižnicami a inštitúciami autorské čítania. Anasoft litera je najlepšie ohodnotená a najprestížnejšia slovenská literárna cena za pôvodnú prózu vydanú v uplynulom roku, ktorá kladie dôraz nielen na finančnú odmenu pre autora najlepšej knihy ale predovšetkým na propagáciu desiatich finálových kníh, ktoré porota vyhlasuje začiatkom apríla. Výsadou Anasoft litery je predovšetkým automatická nominácia všetkých slovenských prozaických titulov a každoročná zmena poroty. Literárna cena Anasoft litera sa udeľuje raz ročne za najlepšie pôvodné slovenské prozaické literárne dielo alebo za preklad pôvodného prozaického literárneho diela autorov, ktorí sú občanmi Slovenskej republiky a ich diela sú knižne vydané v predchádzajúcom kalendárnom roku.

✓ www.anasoftlitera.sk

BRATISLAVSKÝ KNIŽNÝ FESTIVAL – BRaK

Bratislavský knižný festival vznikol v roku 2013 s cieľom vytvoriť priestor pre malých, nezávislých knižných tvorcov a ich diela. Výnimočné osobnosti domácej a medzinárodnej literárnej scény, knižnej ilustrácie a dizajnu, autorské stretnutia, výstavy, koncerty, kreatívne workshopy a viac ako tri desiatky skvelých vydavateľstiev. Ambíciou festivalu je podávať hodnoverný obraz o dianí v stredoeurópskom knižnom priestore, s dôrazom na tú časť vydavateľskej produkcie, ktorej východiskom nie sú výhradne nároky a očakávania spotrebiteľského trhu. V centre jeho pozornosti stojí záujem o aktuálne podoby, premeny a funkcie knižného média. Mnohozmyslový zážitok z knihy svojim návštevníkom opäť sprostredkuje Bratislavský knižný festival, ktorý sa po dvoch rokoch rekonštrukčných prác na Piszatoryho paláci vracia späť do svojho pôvodného dejiska.

✓ www.brakfestival.sk

DEŇ NEPREČÍTANÝCH KNÍH

Niektoré knihy vstúpia do našich životov v nesprávnom čase a ostanú neprečítané. To však neznamená, že sa k nim nemôžeme neskôr vrátiť! Môžu nás tak inšpirovať k životným zmenám, naučiť niečo nové, alebo aspoň zabaviť. Deň neprečítaných kníh je akcia, v rámci ktorej by mali ľudia všetkých vekových kategórií po jednom z neprečítaných literárnych diel zo svojej poličky. Už do prvého ročníka v roku 2011 sa do tohto podujatia zapojilo vyše 7 000 milovníkov kníh po celom Slovensku a postupne pribudli aj ďalšie krajiny, ktoré si tento sviatok adoptovali. Deň neprečítaných kníh je oslavou čítania a jeho cieľom je podpora čítania ako takého.

✓ www.denneprecitanychknih.sk

DNI SLOVENSKEJ LITERATÚRY

Literatúra je sloboda. Sloboda je literatúra. Festival Dni slovenskej literatúry prináša priestor na stretnutia s autormi a vydavateľmi kvalitných kníh. Snaží sa upozorniť na umelecky najhodnotnejšie literárne diela súčasných autorov a predstaviť verejnosti to najlepšie, čo v poslednom čase vzniklo na Slovensku a v strednej Európe. Prebieha na rôznych miestach v bratislavskom centre mesta napr. Slovenské národné divadlo, KC Dunaj, Slovenská národná galéria, SCD – Hurbanové kasárne, Goetheho inštitút, Poľský inštitút, V-klub, Stará Tržnica...

MEDZIRIADKY

Literárny projekt Medziriadky neformálne vzdeláva a zviditeľňuje mladých autorov do dvadsaťšesť rokov. Projekt sa skladá z troch častí - literárnej súťaže, týždenného letného workshopu a celoročných autorských čítaní. Cieľom vzdelávacieho podujatia je kultivovať literárne nadanie mladých ľudí, poskytnúť priestor na zorientovanie a nasmerovanie začínajúceho tvorcu a doplniť literárne vzdelanie, ktoré mládež získava v školách. Medziriadky vznikli v roku 2010, pričom sú odvtedy realizované každoročne. K súťaži a sústreďeniu pribudli pravidelné autorské čítania – tie sa uskutočňujú každý mesiac v Bratislave a ďalších mestách Slovenska a predstavujú sa na nich vždy jeden etablovaný autor alebo autorka spolu s jedným finalistom alebo finalistkou aktuálneho ročníka súťaže.

✓ www.medziriadky.sk

NOC LITERATÚRY

Noc literatúry približuje verejnosť netradičným spôsobom súčasnú európsku literatúru prostredníctvom série verejných čítaní. Cieľom je zoznámiť čitateľov s dielami európskych autorov na netradičných, s literatúrou bežne nespájaných miestach. V roku 2016 sa noc literatúry uskutočnila vo viacerých slovenských mestách ako aj v rôznych európskych metropolách.

✓ www.nocliteratury.cz

NOC S ANDERSENOM

Medzinárodné podujatie Noc s Andersenom je zamerané na podporu čítania detí. Cieľom je dať deťom osobný príklad a ukázať im, že čítať je veľké dobrodružstvo. Na Slovensku za svojich desať ročníkov poukázalo na význam knižníc a čítania pre širokú verejnosť. Slovensko je po Českej republike druhou krajinou s najvyšším počtom knižníc zapojených do tejto úspešnej akcie na podporu čítania detí.

✓ www.nocsandersenem.cz/o-projektu

PROJEKT „ČÍTAJME SI“

Projekt vznikol v roku 2008 s cieľom pritiahnuť k čítaniu viac detí a zároveň poukázať na význam literatúry pre detského čitateľa. Organizuje ho Linka detskej istoty pri Slovenskom výbore UNICEF. Projekt sa realizuje 6-hodinovým čitateľským maratónom, do ktorého sú zapojené deti z viacerých miest Slovenska. Krstnou mamou projektu je pani Oľga Feldeková.

✓ www.ldi.sk/podujatia/citajme-si

SÚŤAŽ „VRÁŤME KNIHY DO ŠKÔL“

„Vráťme knihy do škôl“ je určená pre materské, základné a stredné školy. Cieľom tejto súťaže je podporiť záujem detí a mladých ľudí o čítanie kníh ako dôležitého prostriedku ich osobnostného rozvoja. Projekt Vráťme knihy do škôl je zameraný na podporu čítania a vytvárania pozitívneho vzťahu ku knihám medzi žiakmi.

✓ www.vratmeknihydoskol.sk

TÝŽDEŇ SLOVENSKÝCH KNIŽNÍC

Týždeň slovenských knižníc tradične nemení svoj základný cieľ: pozitívne zviditeľňovať knižnice ako kultúrne a vzdelávacie inštitúcie prostredníctvom najrozmanitejšieho spektra aktivít a podujatí. V súčasnosti knižnice sú modernými inštitúciami, ktoré v dostatočnej šírke dokážu poukázať na svoj aktívny podiel na spoločenskom rozvoji obce, mesta, regiónu i kraja. Knižnice, ktoré okrem základných služieb, ponúkajú aj stretnutia so spisovateľmi, prekladateľmi, ilustrátormi, zážitkové čítania, autorské čítania, rôzne formy diskusií a besied o literatúre, veľa zaujímavého, nového, zábavného pre svojich čitateľov a návštevníkov.

ZÁLOŽKA DO KNIHY SPÁJA ŠKOLY

V októbri, v Mesiaci školských knižníc sa od roku 2009 pravidelne zapájajú základné školy do česko-slovenského projektu Záložka do knihy spája školy. Projekt je organizovaný v spolupráci s Národným múzeom a knižnicou J.A.Komenského v Prahe prostredníctvom jeho Centra pre školské knižnice. Cieľom projektu je nadviazanie kontaktov medzi českými a slovenskými základnými školami a podpora čítania prostredníctvom výmeny záložiek do kníh, ktoré žiaci vyrobia ľubovoľnou technikou.

ŽILINSKÝ LITERÁRNY FESTIVAL,

Žilinský literárny festival je cesta do sveta myšlienok a obrazov. Festival prináša do Žiliny literárne umenie, ktorým žije sedem dní. Prenikne do každého kúta a osloví každého, či už pri čítaní básní v žilinských autobusoch a trolejbusoch alebo počas koncertov, divadelných predstavení, workshopov, besied, ale aj stretnutí so známymi umelcami a spisovateľmi.

✓ www.zlf.sk

rtvs UMENIE

Kultúrny magazín vysielaný na :2 o divadle - literatúre - hudbe – vizuálnom umení - tanci.

✓ www.rtvsk.sk/televizia

rtvs RÁDIO DEVÍN

Rádio Devín, programová služba dávajúca priestor umeleckým, literárno-dramatickým, umeno-vedným rozhlasovým útvarom, ako aj hudobným žánrom nekomerčného typu.

✓ www.devin.rtvsk.sk

11. Literárne ceny, ankety a súťaže

ANASOFT LITERA

Finalisti

Bindzár, Juraj: Mlčky a krátko, Orman

Cigánová, Zuzana: Aksál, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov

Gibová, Ivana: Barbora, boch & katarzia, Marenčin PT

Fulmeková, Denisa: Konvália, Vydavateľstvo SLOVART

Havran, Michal: Analfabet, Marenčin PT

Juhás, Jakub: Novoročný výstup na Jaseninu, RUBATO

Karika, Jozef: Trhlina, Ikar

Lavrík, Silvester: Nedeľné šachy s Tisom, Vydavateľstvo Dixit

Staviarsky, Vító: Rinaldova cesta, Vító Staviarsky

Štefánik, Ondrej: Som Paula, Vydavateľstvo TATRAN

IKARIÁDA

Zlatá kniha

Jozef Karika za romány: Čierny rok, Čierna hra, Strach a Nepriateľ štátu

Zlatá kniha in memoriam

Mária Ďuríčková za detskú knihu: Čo si hračky rozprávali.

Platinová kniha

Táňa Keleová-Vasilková za román: Priateľky

Veronika Homolová Tóthová a Viola Stern Fischerová (in memoriam) za knihu:

Mengeleho dievča

Jozef Karika za mysteriózny triler: Trhlina

Zlaté pero

Árpád Soltész za knižný debut: Mäso-Vtedy na východe

Cena Art Prix

Kamil Peteraj, Martin Augustín a Tomáš Machek za jedinečné dielo: Texty v obrazoch,

Obrazy v textoch.

Mimoriadna cena

Veronika Homolová Tóthová za knihu: Mengeleho dievča

KNIHA ROKA® – KNIŽNÁ REVUE

Kniha roka

1. Mirka Manáková: Arabská milenka – Marenčin PT
2. Adriana Gregorová: Druhá – Elist
3. Miroslava Varáčková: Drž ma, keď padám – Vydavateľstvo Slovart

Debut roka

1. Rudolf Hrčka: Všetko je raz prvý raz – Slovenský spisovateľ
2. Michaela Mihoková: Poškvrnená – Elist
3. Jana Sarnová: Tigrom sa nesníva – Vydavateľstvo Motýľ

CENA BIBLIOTÉKY

Finalistky

- ÁBELOVÁ, Mirka: Básničky pre domáce paničky. Bratislava, Artforum
- BREŽNÁ, Irena: Vlčice zo Sernovodska. Krásno nad Kysucou, Absynt
- CIGÁNOVÁ, Zuzana: Aksál. Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov
- FERENČUHOVÁ, Mária: Imunita. Kordíky, Skalná ruža
- FULMEKOVÁ, Denisa, Konvália. Bratislava, Slovart
- FUTOVÁ, Gabriela: O Bezvláske. Aby sa všetky deti usmievali. Poprad, Dobrý anjel
- GIBOVÁ, Ivana: Barbora, boch & katarzia. Marenčin PT
- HLUŠÍKOVÁ, Marta: Mlynčeky tety Hrozienky. Brno, CPress v Albatros Media
- KARDOŠOVÁ, Barbora: Traja kamoši a fakticky fantastický poklad Bratislava, Slovart
- SABUCHOVÁ, Alena: Zadné izby. Amma

Laureátkou Ceny Bibliotéky sa stala *Mária Ferenčuhová*.

CENA LITERÁRNEHO FONDU

Cena Jána Hollého 2017 za preklad umeleckej prózy

- Peter Macsovszky za preklad diela Miklós Szentkuthy: Burgundská kronika (Drewo a Srd)
- Vydavateľstvo DREWO A SRD zároveň získalo Poctu Literárneho fondu za významný edičný čin.

Cena Jána Hollého 2017 za preklad poézie

Jana Kantorová Báliková za preklad diela John Donne: Vzduch a anjeli (Ikar).

Vydavateľstvo IKAR zároveň získalo Poctu Literárneho fondu za významný edičný čin.

Cena Blahoslava Hečka za celoživotné dielo za rok 2018

Viera Hegerová

Prémie za knižnú tvorbu za rok 2017

Katarína Jusková za preklad diela Ian McEwan: V orechovej škrupinke (Slovart)

Ján Štrasser za preklad diela Marina Stepnovová: Bezbožná ulička (Slovart)

Anna Fosse za preklad diela Jon Fosse: Hry (Divadelný ústav)

Igor Hochel za preklad diela Jordan Radičkov: Prak a iné prózy (AlleGro)

Marián Hatala za preklad diela Rafik Schami: Sofia alebo začiatok všetkých príbehov (Zelený kocúr)

Uznania Literárneho fondu za významný edičný čin za rok 2017

Vydavateľstvo SLOVART za vydanie diel Ian McEwan: V orechovej škrupinke Marina Stepnovová: Bezbožná ulička

DIVADELNÝ ÚSTAV za vydanie diela Jon Fosse: Hry

Vydavateľstvo ALLE GRO za vydanie diela Jordan Radičkov: Park a iné prózy

Vydavateľstvo ZELENÝ KOCÚR vydanie diela Rafik Schami: Sofia alebo začiatok všetkých príbehov

Cena Mateja Bela 2017 za vedecký a odborný preklad v kategórii spoločenských vied

Imrich Nagy – za preklad diela: Matej Bel - Zvolenská stolica

Poctu Literárneho fondu získalo

Kysucké múzeum za významný edičný čin.

Prémie za vedecký a odborný preklad za rok 2017

Kategória spoločenské vedy

Adriena Richterová - za preklad diela Robert K. Wittman & David Kinney: Diablov denník (Ikar)

Kategória prírodné a lekárske vedy

Mária Galádová - za preklad diela Robert Dinwiddie, David W. Hughes, Geraint Jones, Ian Ridpath, Carole Stottová, Giles Sparrow: Hviezdy (Ikar)

Uznania Literárneho fondu za významný edičný čin za rok 2017

Vydavateľstvo IKAR za vydanie diel: Diablov denník a Hviezdy

MARTINUS CENA FANTÁZIE

1. Anna Olejárová: Preplatok
2. Martin Petro: Muž, ktorý vymyslel farbu
- 3.-4. miesto Michal Brat: Forrest a Filip Brišš: Sarah
5. miesto: Róbert Hric: Koniec sveta príde skôr

Cena poroty

Martin Petro: Muž, ktorý vymyslel farbu

Cena Bibliotéky

Jana Tabačková: Ako bez duše

Cena spoločnosti ESET pre najlepšiu sci-fi poviedku

Anton Stiffel: Adeptka

Cena Béla

Marek Slabej a Marek Brenišin: Jazvy, láska a oceán hnisu

Cena OZ Fantázia pre najlepšiu fantasy poviedku 2017

L enka Štiblaríková: Táto krajina nie je pre slabých

NAJKRAJŠIE KNIHY SLOVENSKA

Cena Ministerstva kultúry SR

Vydavateľstvo Slovart za celkovú výtvarnú a technickú kvalitu knihy Memoria–
Miznúce Slovensko autorov Dušana Duška a Alana Hyžu

Svetozár Košický za vynikajúce ilustrácie knihy Beatrice Čulmanovej Slovenské povesti
o strašidlách

Peter Ďurík za vynikajúcu grafickú úpravu knihy Ľubomíra Longauera a Petra Ďuríka
Typografia

Vydavateľstvo Ikar za knihu Kamila Peteraja Texty v obrazoch/Obrazy v textoch.

Cena Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR

Vydavateľstvo LiberaTerra za knihu autorskej dvojice Zuzana Berová, Peter Bero:
Matematika–Kamarátka násobilka

Cena Zväzu polygrafie na Slovensku

Tlačiareň Neografia Martin, za mimoriadne polygrafické spracovanie knihy Ľubomíra
Longauera a Petra Ďuríka Typografia.

Cena Bibiany za najkrajšiu detskú knihu

Lucia a Barbara Krškové za knihu Nie je opica ako opica z vydavateľstva Egreš.

Cena Slovenskej národnej knižnice za študentskú prácu

Satoko Fukui - Domáce dobrodružstvo,

Hedviga Gutierrez - Neboj sa!,

Zuzana Skaličanová - Kontradikcie

Romana Klementisová - Ja a ja z vnútra.

PANTA RHEI AWARDS

Slovenský spisovateľ roka

1. Dominik Dán

2. Jozef Banáš

3. Jozef Karika

Slovenská spisovateľka roka

1. Veronika Homolová Tóthová

2. Kristína Farkašová

3. Táňa Keleová Vasilková

Slovenská detská kniha roka

1. Tešíme sa na Ježiška: Miro Jaroš

2. Zvieratká z abecedy: Ivona Ďuričová

3. Websterovci: Katarína Kerekesová, Vanda Rozenbergová a kolektív autorov

Slovenská mládežnícka kniha roka

1. Drž ma, keď padám: Miroslava Varáčková

2. Láska a iné závislosti: Lenka Kyselicová

3. Hypersomnia: Vladimíra Šebová

Slovenský knižný debutant roka

1. Arpád Soltész: Mäso – vtedy na východe

2. Andrea Kováčová a Diana Lokšová: Moji ovocní kamaráti, Moji zeleninkoví kamaráti

3. Čistá duša

Životný štýl - kniha roka

1. 100 spôsobov, ktorými si zbytočne komplikujeme život: Dušan Kadlec
2. 107 neodolateľných smoothie receptov: Kolektív autorov, Dedinský Michal, Ondrašáková Petra
3. Kváskovanie 2: Ing. Daniela Rau, Žúreková Štefková Naty

Najpredávanejšia kniha roka v Panta Rhei

Mengeleho dievča - Skutočný príbeh Slovenky, ktorá prežila štyri koncentračné tábory

Cena literárnej akadémie

Potopené duše: Andrea Bokníková a kolektív autorov

O sebe: Kornel Földvári a Peter Krištúfek

Sieň slávy Panta Rhei

Tomáš Janovic

POVIEDKA 2017

Víťazom 21. ročníka sa stal

Jakub Zaťovič s poviedkou: O psoch

Prémium získalo týchto päť autoriek:

Katarína Varsíková: Viera a pytón

Barbora Hrínová: Naša

Júlia Oreská: Byť v centre

Jana Turzáková: Ponesiem tvoj vlas

Eva Ryšavá: Nutkanie

NAJPREDAVANEJŠIE KNIHY ZA ROK 2017

Arpád Soltész – Mäso-Vtedy na východe

Čistá duša – čistá duša

Dominik Dán – Cigaretka na dva ťahy

Dominik Dán – Korene zla

Dušan Kadlec – 100 spôsobov, ktorými si zbytočne komplikujeme život

Igor Bukovský, Ivana Mesárošová, Petra Gálisová – (Za)chráňte svoje črevo /

Protiprdková kuchárska kniha

Jiří S. Kupka – Krvavé jahody

Jozef Karika – Čierny rok: Vojna mafie

Jozef Karika – Trhlina

Lucy Pug – Každý rok má svoj príbeh

Marie Vrabcová – Zamyslenia-Róbert Bezák

Som Idealista: O láske

Táňa Keleová-Vasilková – Priateľky

Táňa Keleová-Vasilková – Priateľky + Moje recepty

Viola Stern Fischerová, Veronika Homolová Tóthová – Mengeleho dievča

NAJPREDAVANEJŠIE E-KNIHY ZA ROK 2017

Arpád Soltész – Mäso-Vtedy na východe

Dominik Dán – Cigaretka na dva ťahy

Dominik Dán – Korene zla

Emily D. Beňová – V objatí milenca

Eva Urbaníková – Všetko alebo nič: Príbeh pokračuje

Jozef Karika – Trhlina

Jozef Karika – Čierny rok: Vojna mafie

Juraj Červenák – Vlk a dýka

Lucia Sasková – Zlatokopka 3

Viola Stern Fischerová, Veronika Homolová Tóthová – Mengeleho dievča

pozn.: autori sú zoradení v **abecednom poradí**

